

Revitalizacija modne baštine: kreativna primjena drva u oblikovanju suvremenih modnih dodataka

Mirt, Dorian

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Forestry and Wood Technology / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet šumarstva i drvne tehnologije**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:108:459637>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-22**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Forestry and Wood Technology](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ŠUMARSTVA I DRVNE TEHNOLOGIJE
DRVNOTEHNOLOŠKI ODSJEK**

PREDDIPLOMSKI STUDIJ

DRVNA TEHNOLOGIJA

DORIAN MIRT

**REVITALIZACIJA MODNE BAŠTINE: KREATIVNA
PRIMJENA DRVA U OBLIKOVANJU SUVREMENIH MODNIH
DODATAKA**

ZAVRŠNI RAD

ZAGREB, 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ŠUMARSTVA I DRVNE TEHNOLOGIJE
DRVNOTEHNOLOŠKI ODSJEK

**REVITALIZACIJA MODNE BAŠTINE: KREATIVNA
PRIMJENA DRVA U OBLIKOVANJU SUVREMENIH MODNIH
DODATAKA**

ZAVRŠNI RAD

Preddiplomski studij:	Drvena tehnologija
Predmet:	Oblikovanje namještaja
Mentor	izv. prof. dr. sc. Danijela Domljan
Student:	Dorian Mirt
JMBAG:	0068239042
Datum odobrenja teme:	26. 4. 2024.
Datum predaje rada:	17. 9. 2024.
Datum obrane rada:	25. 9. 2024.

Zagreb, rujan, 2024.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Naslov:	Revitalizacija modne baštine: kreativna primjena drva u oblikovanju suvremenih modnih dodataka
Autor:	Dorian Mirt
Adresa autora:	Kalvarija 45, 34550 Pakrac
Mjesto izradbe:	Sveučilište u Zagrebu Fakultet šumarstva i drvne tehnologije
Vrsta objave:	Završni rad
Mentorica:	izv. prof. dr. sc. Danijela Domljan
Godina objave:	2024
Opseg:	44 str., 23 slike, 3 tablice, 34 navoda literature
Ključne riječi:	tradicija, baština, suvremeni dizajn, Slavonija
Sažetak:	<p>Rad se bavi istraživanjem i prijedlogom razvoja kolekcije modnih dodataka koja reinterpretera kulturnu baštinu Slavonije u suvremenom dizajnu. Kroz analizu tradicionalnih elemenata i njihovu primjenu u dizajnu proizvoda poput kravata, remena, šešira, torbi i nakita, cilj je bio spojiti prošlost i sadašnjost. Posebna pažnja posvećena je izboru materijala, uzoraka i tehnoloških postupaka, uz zadovoljenje estetskih i funkcionalnih zahtjeva. Dizajnerske upute definirale su smjernice za izradu proizvoda, integrirajući kulturne motive, ekološku održivost i prilagodbu suvremenim potrebama tržišta. Rad također naglašava važnost očuvanja identiteta regije kroz dizajn, s potencijalom za doprinos turističkoj promociji Slavonije.</p>

BASIC DOCUMENTATION CARD

Title:	Revitalization of fashion heritage: creative use of wood in the design of contemporary fashion accessories
Author:	Dorian Mirt
Adress of Author:	Kalvarija 45, 34550 Pakrac
Thesis performed at:	University of Zagreb Faculty of Forestry and Wood Science
Publication Type:	Undergraduate thesis
Supervisor:	Associate professor Danijela Domljan, PhD
Publication year:	2024
Volume:	44 pages, 23 figures, 3 tables, 34 references
Key words:	tradition, heritage, contemporary design, Slavonia
Abstract:	<p>The paper deals with the research and conceptual development of a collection of fashion accessories that reinterprets the cultural heritage of Slavonia in contemporary design. Through the analysis of traditional elements and their application in the design of products such as ties, belts, hats, bags and jewelry, the goal was to combine the past and the present. Special attention is paid to the selection of materials, samples and technological procedures, while meeting aesthetic and functional requirements. The design instructions defined the guidelines for the creation of the product, integrating cultural motifs, ecological sustainability and adaptation to contemporary market needs. The work also emphasizes the importance of preserving the identity of the region through design, with the potential to contribute to the tourism promotion of Slavonia.</p>

	IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI	OB FŠDT 05 07
		Revizija: 2
		Datum: 29.04.2021.

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mogega rada te da se u izradi istoga nisam koristio drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

U Zagrebu, 17.9.2024. godine

vlastoručni potpis

Dorian Mirt

SADRŽAJ

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA.....	1
BASIC DOCUMENTATION CARD.....	2
SADRŽAJ.....	4
ZAHVALA.....	5
1. UVOD.....	1
1.1. Cilj rada.....	1
2. DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA.....	2
2.1. Tradicija i baština.....	2
2.1.1. Pojmovi tradicije i baštine.....	2
2.1.2. Kulturno nasljeđe Slavonije.....	4
2.2. Analiza postojećih tradicionalnih elemenata.....	6
2.2.1. Tradicionalni predmeti i materijali izrade.....	6
2.2.2. Tkanje i slavonske narodne nošnje.....	7
2.2.3. Narodne nošnje.....	11
3. METODE ISTRAŽIVANJA.....	13
4. REZULTATI.....	14
4.1. Indeks dizajna.....	20
4.2. Zahtjevi za novi dizajn.....	24
4.3. Upute za dizajn.....	25
5. RASPRAVA I ZAKLJUČAK.....	31
LITERATURA.....	33
POPIS SLIKA.....	36
POPIS TABLICA.....	36

ZAHVALA

Zahvaljujem svojoj obitelji i kolegama koji su me podržavali prilikom cijelog studiranja.

Posebno zahvaljujem svojoj mentorici izv. prof. dr. sc. Danijeli Domljan koja me je savjetovala i vodila kroz cjelokupno pisanje rada.

1. UVOD

U ovom radu istražujemo mogućnosti oživljavanja tradicijskih elemenata modne baštine Slavonije kroz inovativnu uporabu drva u suvremenom modnom dizajnu. Slavonija, povijesna regija u istočnoj Hrvatskoj, bogata je kulturnim naslijeđem, a jedan od važnih aspekata te baštine ogleda se u tradicionalnom rukotvorstvu i umjetničkom izražavanju. Kroz stoljeća, drvo je imalo ključnu ulogu u izradi predmeta za svakodnevnu upotrebu, a njegova primjena u suvremenom dizajnu omogućuje spoj između prošlosti i sadašnjosti, čuvajući tradiciju na kreativan i funkcionalan način.

Orijentiramo se na regiju Slavonija kroz povezanost s njenom kulturom i baštinom, kako bi doprinijeli njenom očuvanju i revitalizaciji. Slavonija je poznata po svojoj bogatoj tradiciji, a kroz ovu temu nastojimo istražiti kako se elementi kulturne baštine mogu integrirati u suvremeni modni kontekst. Na ovaj način, želimo pridonijeti očuvanju i promicanju slavonske baštine, koristeći kreativni dizajn kao alat za povezivanje tradicionalnih vrijednosti s modernim estetskim izričajem.

1.1. Cilj rada

Cilj rada je istražiti i analizirati mogućnosti kreativne primjene drva u oblikovanju suvremenih modnih dodataka, s posebnim naglaskom na oživljavanje i reinterpretaciju elemenata kulturne baštine Slavonije. Ovim radom se nastoji potaknuti korištenje prirodnih materijala poput drveta u dizajnu, pri čemu se čuva kulturno nasljeđe i istovremeno stvara inovativni proizvod prilagođen suvremenom tržištu.

2. DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA

2.1. Tradicija i baština

2.1.1. Pojmovi tradicije i baštine

Hrvatska se može pohvaliti bogatom i raznolikom kulturnom baštinom. Osim brojnih materijalnih ostataka koji svjedoče o dugotrajnoj prisutnosti čovjeka na ovom području, očuvana je i značajna nematerijalna baština koja se ističe svojom slojevitošću (Slika 1). Hrvatska je zemlja u kojoj su prastari običaji i vjerovanja još uvijek živi, bilo u svom izvornom obliku, bilo kroz njihove transformirane i ponovno oživljene verzije. Različiti običaji i znanja predstavljaju se na mnogim manifestacijama diljem zemlje i svijeta, a sve se više integriraju i u suvremeni način života.

Slika 1. Đakovački vezovi
Izvor: WEB 1

Kao što sve ima svoj početak, tako i tradicija počinje s baštinom. Pojam baština odnosi se na „imanje koje je naslijeđeno iz prošlosti“ te se ponekad naziva još očevina ili djedovina. Život na seoskim imanjima krajem 19. i u prvoj polovici 20. stoljeća odvijao

2. DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA

se unutar užih ili širih obiteljskih zajednica. Životni prostor bio je skroman, oblikovan da bude funkcionalan i praktičan, a članovi su pripadali različitim dobnim i spolnim skupinama. Osim krvnog srodstva, povezivalo ih je zajedničko stanovanje, proslava blagdana te rad i privređivanje, koji su bili ključni za opstanak obitelji. Obiteljske zajednice bile su u suradničkim odnosima sa susjedima i rodbinom, zajedno prenoseći način života s generacije na generaciju (Muraj, 2001). Društvene okolnosti kroz koje su prolazile obiteljske zajednice, kao i vrijednosti koje su oblikovale njihov način života, danas se opisuju pojmom tradicije. Tradicija predstavlja trajno prenošenje iskustava s jednog naraštaja na sljedeće, unutar jedne kulture. Ona je linija mišljenja, osjećaja i iskustava koju dijeli određena društvena skupina, kao i djelovanje svakog njezinog člana (Muraj, 2012).

Kulturno naslijeđe obuhvaća sve što je bilo značajno u životima naših predaka, uključujući materijalnu i nematerijalnu baštinu (Cifrić, 2014). Prethodne generacije ostavile su nam to naslijeđe s nadom da će se ono što je stvarano kroz desetljeća očuvati i pamtiti. Materijalnu baštinu čine predmeti koji su nam preneseni, dok nematerijalnu baštinu čine znanja i vještine potrebne za njihovu izradu.

Materijalna baština, zbog svoje iznimne vrijednosti koja se ogleda u jedinstvenosti i neponovljivosti, prikuplja se, restaurira i čuva u muzejima i depoima nadležnih ustanova, ili ostaje u privatnom vlasništvu obitelji koje su je naslijedile. S druge strane, nematerijalna baština čuva se u znanju i vještinama tradicijskih obrtnika i živi dokle god postoje oni koji je prakticiraju (Paškvan, 2007). Dok je materijalna baština nepromjenjivog karaktera, nematerijalna baština je promjenjiva, što znači da očuvanje predmeta uvelike ovisi o očuvanju vještine njihove izrade. Promjenjivost nematerijalne baštine odnosi se na vještine izrade koje su se kroz povijest neprestano mijenjale, prilagođavajući se tehnološkom razvoju i promjenama u načinu života. Usporedbom tradicionalnih predmeta iz istog kraja, ali različitih razdoblja, mogu se uočiti razlike u ornamentima, oblicima, formi i namjeni, unatoč sličnom načinu izrade. Kako bi se očuvala tradicija te materijalna i nematerijalna baština, važno je uključiti ljude koji još uvijek posjeduju ta znanja i vještine, kao i koristiti kulturno naslijeđe kao inspiraciju za oblikovanje novih suvremenih proizvoda (Kovačević, 2016).

2.1.2. Kulturno naslijeđe Slavonije

Nematerijalna kulturna baština igra ključnu ulogu u očuvanju kulturnog identiteta i promoviranju raznolikosti i kreativnosti unutar zajednica. Ovaj pojam obuhvaća širok spektar aspekata kulture, uključujući praksu, znanja, vještine, izraze, vjerovanja, običaje, zakone, i kolektivno znanje. Upravo kroz očuvanje ovih elemenata, zajednice ne samo da čuvaju svoju prošlost, već i potiču kulturnu raznolikost i izražavanje ljudske kreativnosti (Josipović, 2023). Hrvatska se može pohvaliti bogatim naslijeđem nematerijalne kulturne baštine (Slika 2), od kojih je čak 19 dobara upisano na UNESCO-ovu Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva. Ovaj impresivan broj svjedoči o važnosti očuvanja i promicanja kulturne baštine u Hrvatskoj. Do danas je u Registar kulturnih dobara upisano ukupno 223 nematerijalnih kulturnih dobara.

Slika 2. Hrvatska nematerijalna kulturna baština
Izvor: WEB 2

Naziv "Slavonija" potječe od latinske riječi "S(c)lavonia", koja se odnosi na zemlju naseljenu Slavenima. U prošlosti se ime Slavonija koristilo za označavanje šireg područja, uključujući i brdovito zaleđe istočne obale Jadranskog mora, koje su kroničari križarskih ratova također nazivali Slavonijom. Istočni dio Slavonije karakteriziraju prostrane ravnice dok su središnji i zapadni dijelovi prepoznatljiviji po gorama Psunj,

2. DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA

Papuk, Dilj i Krndija. Slavoniju omeđuju četiri rijeke: Ilova na zapadu, Drava na sjeveru, Sava na jugu i Dunav na istoku, što je čini područjem izuzetne prirodne ljepote i plodnosti. Ova raznolika geografija doprinosi bogatstvu prirodnih resursa i čini poljoprivredu i stočarstvo ključnim djelatnostima u regiji. Dodatne djelatnosti poput vinogradarstva, lončarstva i ribarstva također igraju važnu ulogu u životu stanovništva (WEB 3).

Slavonija je nadaleko poznata po svojoj kulturnoj tradiciji, uključujući slavonsku pjesmu, izradu predmeta od hrastovine, te kulinarske specijalitete poput slavonskog kulena. Ova regija je poznata po bogatstvu svojih narodnih običaja, a osobito se ističe raznovrsnost i raskošnost tradicijskog ruha, posebno ženske odjeće (WEB 4). Slavonci (*Šokci*), poznati po svojoj veselosti i druželjubivosti, snažno se drže svojih običaja, što najbolje odražava njihova uzrečica: „Bolje da izumre selo nego običaji!“ Ova izreka simbolizira duboku predanost *Šokaca* očuvanju svojih običaja i tradicija, koje su temelj njihovog kulturnog identiteta (WEB 3).

Ova regija je poznata po bogatstvu svojih narodnih običaja, a osobito se ističe raznovrsnost i raskošnost tradicijskog ruha, posebno ženske odjeće (Slika 3), (WEB 4). Bogatstvo narodnog ruha u Slavoniji rezultat je maštovitosti lokalnog stanovništva, ali i utjecaja različitih modnih trendova kroz povijest. Ova odjeća nije samo estetski element, već nosi duboko ukorijenjenu simboliku i funkcionalnost u društvenom životu zajednice. Tradicijsko ruho služilo je kao sredstvo izražavanja dobi, spola, ekonomskog i društvenog statusa, te zavičajne pripadnosti, čime se ono ističe kao kompleksna kulturna pojava. Ženska odjeća u Slavoniji posebno se odlikuje bogatim ukrasima na platnu, što uključuje razne tehnike veza, čipke i zlatoveza. Ovi ukrasi često su nosili simbolična značenja i koristili su se za izražavanje osobnog identiteta, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili regiji. Svako selo, imalo je svoje specifične elemente u izradi i ukrašavanju odjeće, što dodatno svjedoči o kulturnoj raznolikosti unutar same regije. Stoga, tradicijsko ruho Slavonije ne predstavlja samo odjevni predmet, već i kulturni artefakt koji čuva povijest, običaje i identitet naroda koji su naseljavali ovaj dio Hrvatske (WEB 5).

Slika 3. Izbor za najbolje nošeno narodno ruho Slavonije
Izvor: WEB 6

2.2. Analiza postojećih tradicionalnih elemenata

U ovom poglavlju analiziraju se tradicionalni elementi koji su prisutni u kulturnoj baštini te njihov potencijal kao inspiracija za suvremeni dizajn modnih dodataka. Fokus je na istraživanju oblika, materijala, motiva i tehnika koji su se koristili u izradi tradicionalnih predmeta, s naglaskom na ručnu izradu i simboliku. Kroz ovu analizu identificirat ćemo specifične elemente koji se mogu revitalizirati i prilagoditi modernim potrebama.

2.2.1. Tradicionalni predmeti i materijali izrade

Cokule

Cokule, kao predmet osobne upotrebe izrađen od drva, često su bile ukrašavane rezbarenjem, posebno kada su bile namijenjene za odlazak u grad ili crkvu. Jednostavnije verzije cokula nosile su se pri obavljanju gospodarskih i poljoprivrednih radova. Krajem 19. stoljeća, cokule su postupno počele biti zamjenjivane cipelama od tkanine i kože koje su se masovno proizvodile u tvornicama, ali su se u nekim ruralnim dijelovima srednje Istre zadržale u upotrebi sve do 1970. godine. Najpoznatije su bile cokule izrađene od orahovine, koje su bile cijenjene zbog svoje udobnosti, male težine i dugotrajnosti, ali su bile prilično skupe. Cokule za djecu najčešće su se izrađivale od

javorovine (klen). Vrbovina se koristila za izradu cokula namijenjenih domaćicama i starijim osobama, a te cokule su se odlikovale lakoćom, što je olakšavalo obavljanje kućanskih poslova. Putnici su često birali cokule izrađene od breze, poznate po svojoj izdržljivosti (Milićević, 1988).

Štapovi

Sentimentalnu vrijednost koju preslica ima za žene, kod muškaraca je pružao drveni hodajući štap – palica, koja je starijim muškarcima služila kao potpora pri hodu. Ti su štapovi bili izrađivani, izrezbareni i ukrašavani raznim motivima, a nasljeđivali su se s generacije na generaciju. Na njima su se često nalazili geometrijski uzorci, lica, kao i likovi različitih životinja. Nažalost, mnogi stari štapovi nisu sačuvani do danas, ponajviše zbog običaja da se prilikom sahrane muškarca štap položi uz njegove posmrtno ostatke (Milićević, 1988).

2.2.2. Tkanje i slavonske narodne nošnje

Uz već spomenute materijale i proizvode izrađene od njih, važno je istaknuti i tekstilne proizvode koji također predstavljaju izraz narodne umjetnosti. Mnogi tekstilni predmeti domaće izrade počeli su nestajati iz upotrebe krajem 19. stoljeća, kada su ih sve više zamjenjivali tvornički proizvedeni tekstilni proizvodi. Nedostatak domaćih tekstilnih proizvoda bila je njihova osjetljivost i sklonost oštećivanju, zbog čega je do danas očuvano vrlo malo takvih predmeta. Ipak, broj tekstilnih predmeta pohranjenih u muzejima dovoljan je da pruža pouzdane informacije o nekadašnjem tekstilnom rukotvorstvu stanovništva Slavonije. Ti su predmeti najčešće izrađeni od vune i konoplje, a u manjoj mjeri od pamuka i lana. Najvrjedniji primjerci tekstilnog rukotvorstva svakako su muške (Slika 4) i ženske narodne nošnje, specifično odijevanje karakteristično za određeni kraj (Lukež, 2023).

2. DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA

Slika 4. Izbor za najbolje nošeno narodno ruho Slavonije
Izvor: WEB 6

Šlinga je tradicionalna tehnika veza koja zauzima važno mjesto u tekstilnom rukotvorstvu, osobito na području Slavonije. *Šlinga* je bila najraširenija kao dio svečane narodne nošnje, gdje je krasila osnovne dijelove ženske odjeće poput *oplećka*, *rubine*, marama i rukava, ali se koristila i na muškoj nošnji, osobito u starijim primjercima iz 19. stoljeća. U 20. stoljeću, posebice u Štitaru i Bošnjacima, pojavljuju se bijele *šlingane* marame koje su Županjke nosile u specifičnim prigodama (Bušić, 2005).

Šlinga spada u kategoriju bijelog veza, čija je glavna karakteristika bušenje, rezanje ili perforiranje tekstila, nakon čega se rubovi obrađuju vezenjem koncem (Slika 5). Ova tehnika se prvenstveno izvodila na domaćem bijelom platnu, od lanenog materijala, a kasnije i od pamučnog. Najčešće su korištene boje bile bijela i plava. *Šlinga* se prvotno izrađivala ručno, ali s pojavom mašina za *šlinganje* proces se ubrzao (Bušić, 2005).

Slika 5. Šlinga na narodnim nošnjama
Izvor: WEB 7

Veza po pismu, koji uključuje *šlingu*, *toledo*, *svilovez* i *zlatovez*, podrazumijeva pripremljene podloge sa skicama koje se preslikavaju na tkaninu. Tradicionalan način ocrtavanja motiva na platno zove se *fodrukovanje*. Na prozirnem papiru se izrađuje dezen, koji se izbada strojem za izradu rupica (*fodrukom*), a potom se uzorak preslikava na tkaninu pomoću spužvice i plave boje u prahu. *Šlinga* je uvijek bila povezana s pojmovima ljepote i vrijednosti. Ova vrsta veza koristi se za izradu svečanih narodnih nošnji, ali i za praktične predmete poput stolnjaka, zavjesa, pregača, tradicionalne posteljine i ukrasa za crkve. U prošlosti, svaka djevojka u šokačkim selima učila je vesti i *šlingati*. Iako je tradicija s vremenom iščezla, neki pojedinci i dalje njeguju ovu vještinu, tražeći inspiraciju u etno motivima. *Šlinga* se na suknjama i pregačama izvodi tako da se uzorak otiskuje na platnenu podlogu pomoću kalupa s cvjetnim ili geometrijskim motivima, platno se prema uzorku obrezuje i opšiva, a konačno se *šlinganje* izvodi bijelim ili plavim pamučnim koncem, što dovršava jedinstvenu i vrijednu rukotvorinu (Bušić, 2005).

Zlatovez je tehnika veza sa zlatnim koncem koja se kroz povijest razvijala pod utjecajem različitih kultura na području Hrvatske, posebice u Slavoniji. Kao dio bogate tradicije tekstilnog rukotvorstva, zlatovez je imao važno mjesto u ukrašavanju predmeta od posebnog značaja, kao što su zastave, grbovi, odjeća sudaca i vojnika,

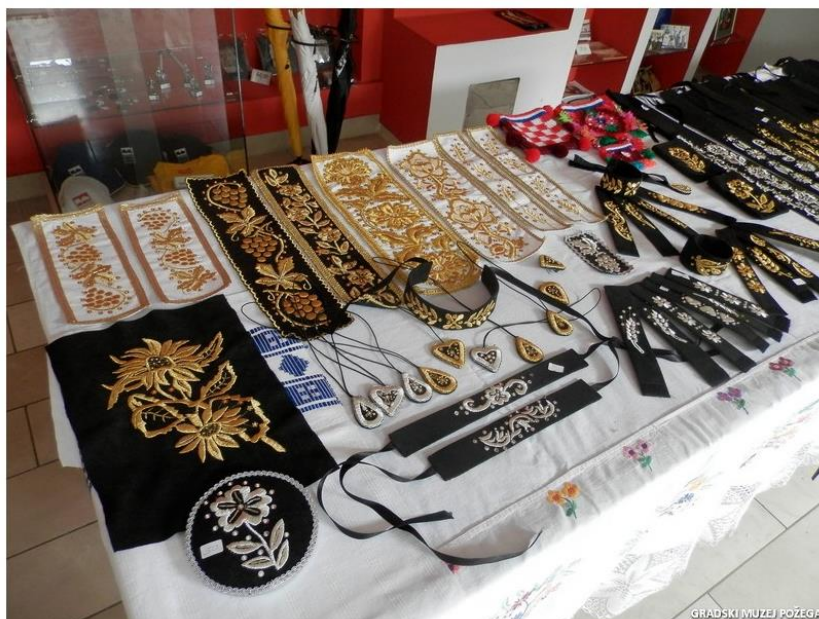
2. DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA

te ženske kapice koje su služile kao statusni simbol plemstva i vladajuće klase (Juzbašić, 2018).

Slika 6. Uporaba zlatoveza
Izvor: WEB 8

Naziv „zlatovez“ postao je uobičajen tek početkom 20. stoljeća, iako se ova vrsta veza prakticirala mnogo ranije. U Slavoniji su bile poznate dvije osnovne tehnike zlatoveza. Prva, nazvana „*naskroz*“ ili „*narastavce*“, koristila je različite vrste plosnatih tehnika veza, poput plošnog boda i ravnog boda. Druga tehnika, „zlatovez preko podloge“, podrazumijevala je vezanje zlatnim koncem preko tvrdog papira ili kartona, na način da su motivi prvo izrezivani iz kartona, a zatim aplicirani na tkaninu i prekriveni zlatnim nitima. Za izvođenje zlatoveza koristio se drveni okvir nazvan *đerđef*, koji je služio za zatezanje platna. Osim ovih tehnika, u istočnoj Hrvatskoj bila je poznata i tehnika „*ubjeranje zlatnim*“ ili „*ulaganje zlatom*“, kojom su se nit zlata oblikovale u geometrijske i cvjetne motive (Slika 6). Ova je tehnika bila rijetka i najčešće se koristila u ukrašavanju ženskih nošnji i svečanih predmeta, poput ručnika koji su imali važnu ulogu u svadbenim običajima (Juzbašić, 2018).

Slika 7. Uporaba zlatoveza
Izvor: WEB 8

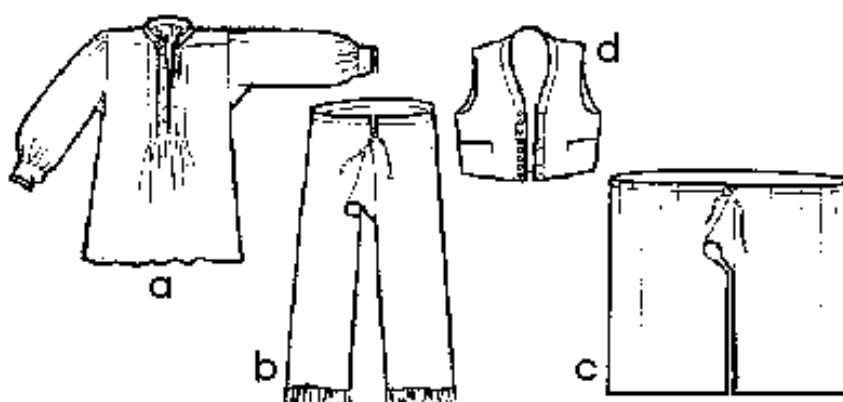
Zlatovez se najčešće vezao na bijelom platnu domaće proizvodnje od lanenih ili pamučnih niti, kao i na svili. Tijekom vremena, korištena su različita tvornička platna, poput svile u tamnim bojama, baršuna i pliša. Razlikovale su se dvije vrste niti zlata: zlato ili žuto zlato, zlatno-žute boje, i bijelo zlato, srebrne boje (Slika 7). Od 1980-ih godina, niti zlata počele su se proizvoditi na drugačiji način, razlikujući se po težini i sjaju od starijih niti, zbog čega se „staro“ zlato i dalje čuva kao rijetkost. Umijeće izrade zlatoveza ima veliku kulturnu vrijednost, o čemu svjedoči i njegov upis u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske kao zaštićeno kulturno dobro. Zlatovez je klasificiran kao znanje i vještina, a njegova tradicija proteže se od 16. stoljeća do danas, s naglaskom na područje Osječko-baranjske, Vukovarsko-srijemske, Brodsko-posavske te Požeško-slavonske županije (WEB 9)

2.2.3. Narodne nošnje

Narodna nošnja je u prvoj polovici 19. stoljeća bila osnovna odjeća seoskog stanovništva, koja se nosila i radnim danima i blagdanima. Nošnja se razlikovala po materijalu od kojeg je izrađeno platno, vrsti tkanja, mjestu na kojem je postavljen ukras i njegovom bogatstvu. U početku su se za izradu nošnje koristili lan i konoplja, dok je pamuk postao popularan tek u drugoj polovici 19. stoljeća (Kolić-Klikić, 2015).

2. DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA

Osnovno odijelo muškarca sastojalo se od košulje i gaća (Slika 8), zajednički poznatih kao "rubina". Rubina se najčešće nosila ljeti, a uvijek je bila izrađena od istog tkanja. Tkalje su pazile da izrade dovoljnu količinu platna kako bi košulja i gaće bili upareni. Košulja se nosila na gornjem dijelu tijela, s donjim dijelom koji je dosezao preko bokova do polovice natkoljenice. Neke košulje imale su mali ovratnik, ukrase na rubovima rukava i bogato ukrašena prsa s velikim prorezom koji se zatvarao kopčanjem dugmadi. Gaće su pokrivale donji dio tijela, s nogavicama koje su sezale ispod gležnja. Imale su ušivenu pasicu u struku kojom su se stezale, a bile su ukrašene na dvije trećine donjeg dijela nogavica ili u donjoj četvrtini (Kolić-Klikić, 2015).

Slika 8. glavni dijelovi muških nošnja
a) košulja rubača, rubina
b, c) platnene gaće
d) prsluk, lajbek
Izvor: WEB 10

Muškarci su preko košulje nosili prsluk (lajbek), izrađen od sukna, pliša ili štofa u tamno plavoj, crnoj ili smeđoj boji. Prsluci su bili bogato ukrašeni raznobojnim motivima na prsima i leđima, skrojeni bez rukava i sezali su do pasa. Postojali su svečani i radni prsluci, a svi su bili podstavljeni. Oni slabijeg imovinskog statusa šivali su prsluke sami, dok su imućniji muškarci prsluke kupovali kod *šnajdera* (krojača) ili na vašarima. Na glavi su muškarci nosili kape izrađene od crnog ili tamnosmeđeg sukna, pliša ili filca, ukrašene crnom svilenom trakom ili trobojnicom. Najcjenjeniji šeširi bili su oni izrađeni od samta, ukrašeni debelom crnom svilenom trakom, jer su ih nekad mogli posjedovati samo muškarci iz imućnijih obitelji. U svečanim prigodama šeširi su se dodatno ukrašavali cvijećem ili šarenim ptičjim perjem, pri čemu je paunovo pero bilo najcjenjenije, a slijedila su zavinuta pera s patkova repa ili šareno i plavo pero ptice kreštalice (Kolić-Klikić, 2015).

3. METODE ISTRAŽIVANJA

Da bi se omogućile upute za dizajn konceptualnih rješenja, korišteno je nekoliko metoda istraživanja:

- Terensko istraživanje i prisustvovanje etno-manifestacijama: Đakovački vezovi, Vinkovačke jeseni i smotra folklora Pakračko ljeto.
- Pretraživanje baza podataka i web izvora suvremenih proizvoda i stvaranje indeksa dizajna
- Analiza elemenata i načela dizajna kroz promatrane primjere proizvoda i uočavanje stilizirane ornamentike, materijala, uzoraka i tehnika izrade.

Ujedno, istražene su potrebe korisnika, konstrukcijska rješenja, korišteni materijali i implementiranje suvremene tehnologije izrade, te selektirane i analizirane inspiracije postojećih proizvoda u svrhu konceptualizacije novih rješenja.

Istraživanja su rađena u periodu od jeseni 2023 do ljeta 2024.

4. REZULTATI

U ovom poglavlju iznose se rezultati istraživanja i analize pregledanih motiva. Detaljnije se razmatraju elementi dizajna u kontekstu primjene tradicionalnih motiva i materijala, kao i njihov utjecaj na funkcionalnost, estetiku i ekološke aspekte proizvoda.

Tablica 1. prikazuje fotografije vezane uz sudjelovanje KUD-a Seljačka Sloga Prekopakra na manifestaciji Pakračko ljeto 2024 godine. U ovoj analizi, svaka fotografija prikazuje određeni dio tradicionalnih nošnji. Također analizirani su kulturni detalji koji odražavaju lokalne motive. Slike su preuzete s web stranica (WEB 11) zbog nekvalitetnih fotografija autora.

Tablica 1. Analiza tradicionalnih elemenata, Pakračko ljeto, 2024
Izvor: WEB 11

Fotodokumentacija	Analiza prisutnih elemenata dizajna
	<p>Elementi dizajna: Oblici: cvjetni motivi, geometrijski uzorci Boje: bijela podloga, crveni i plavi naglasci Materijal: pamuk, tkanina s vezom Tekstura: vezeni detalji, detalji <i>šlinge</i></p> <p>Načela dizajna: Ritam: dinamičan Ravnoteža: simetrična, stabilna ali dojam je dinamičan zbog primjene boje i uzorka Kontrast: bijele podloge nasprem crvenih i plavih detalja Naglasak: vez rukava i prsa Ponavljanje: uzorci veza i boje Harmonija: uzorci i boje stvaraju skladnu cjelinu</p>
	<p>Elementi dizajna: Oblici: cvjetni motivi, geometrijski uzorci Boje: bijela podloga, crveni i plavi naglasci Materijal: vuna, tkanina s vezom Tekstura: pletene čarape, vezeni detalji</p> <p>Načela dizajna: Ravnoteža: simetrična, stabilna Kontrast: bijele podloge nasprem crvenih i plavih detalja Naglasak: cvijetni vez, pletene čarape Ponavljanje: uzorci i boje Harmonija: uzorci i boje stvaraju skladnu cjelinu</p>

4. REZULTATI

	<p>Elementi dizajna: Oblici: geometrijski oblici Boje: bijela, crvena, zelena, crna, bež Materijal: vuna, pamuk, tkanina s vezom Tekstura: pletena <i>tkanica</i> i torba</p> <p>Načela dizajna: Ritam: dinamičan Ravnoteža: stabilna ali dojam je dinamičan zbog primjene boje i uzorka Kontrast: bijele nošnje nasprem šarene torbe Naglasak: pletena torba Ponavljanje: uzorci torbe i boje Harmonija: sklad jednostavne nošnje i šarenih uzoraka torbe</p>
	<p>Elementi dizajna: Oblici: cvjetni motivi, geometrijski uzorci Boje: bijela podloga, crveni naglasci Materijal: pamuk, tkanina s vezom Tekstura: vezeni detalji</p> <p>Načela dizajna: Ritam: dinamičan Ravnoteža: simetrična, stabilna ali dojam je dinamičan zbog primjene boje i uzorka Kontrast: bijele podloge nasprem crvenih i plavih detalja Naglasak: vez rukava i prsa Ponavljanje: uzorci veza i boje Harmonija: uzorci i boje stvaraju skladnu cjelinu</p>
	<p>Elementi dizajna: Oblici: cvjetni motivi Boje: bijela podloga, crveni i plavi naglasci Materijal: pamuk, tkanina s vezom Tekstura: vezeni detalji</p> <p>Načela dizajna: Ritam: dinamičan Ravnoteža: simetrična, stabilna ali dojam je dinamičan zbog primjene boje i uzorka Kontrast: bijele podloge nasprem crvenih i plavih detalja Naglasak: vez rukava Ponavljanje: uzorci veza i boje Harmonija: uzorci i boje stvaraju skladnu cjelinu</p>

4. REZULTATI

Elementi dizajna:

Oblici: geometrijski oblici

Boje: bijela, crvena, zelena, crna, bež

Materijal: vuna, pamuk, tkanina s vezom

Tekstura: pletena torba i pregača

Načela dizajna:

Ritam: dinamičan

Ravnoteža: stabilna ali dojam je dinamičan zbog primjene boje i uzorka

Kontrast: bijele nošnje nasprem šarene torbe, pregače i prsluka

Naglasak: pletena torba i pregača, prsluk

Ponavljanje: uzorci torbe, pregače i boje

Harmonija: sklad jednostavne nošnje i šarenih uzoraka torbe, pregače i prsluka

Tablica 2. sadrži fotografije s manifestacije Đakovački vezovi posjećene 2024 godine, koje prikazuju različite aspekte ovog bogatog kulturno-tradicijskog događaja. Svaka fotografija detaljno se analizira s posebnim naglaskom na elemente dizajna vezane uz očuvanje kulturne baštine Slavonije. Kroz analizu, naglašene su tehnike izrade, materijali, te tradicionalni motivi vezani uz slavonsku kulturu.

Tablica 2. Analiza tradicionalnih elemenata, Đakovački vezovi, 2024.

Izvor: WEB 12

Fotodokumentacija	Analiza prisutnih elemenata dizajna
	<p>Elementi dizajna:</p> <p>Oblici: cvjetni motivi</p> <p>Boje: bijela, crvena, bež, plava</p> <p>Materijal: pamuk, svila, tkanina s vezom, zlatnici (dukati)</p> <p>Tekstura: vezeni detalji, pletena torba, sjajni dukati</p> <p>Načela dizajna:</p> <p>Ritam: dinamičan</p> <p>Ravnoteža: simetrična, stabilna ali dojam je dinamičan zbog primjene boje i uzorka</p> <p>Kontrast: crvenih tkanina nasprem bijele osnove</p> <p>Naglasak: ogrlica sa dukatima</p> <p>Ponavljanje: uzorci veza i boje</p> <p>Harmonija: uzorci i boje stvaraju skladnu cjelinu</p>

4. REZULTATI

Elementi dizajna:

Oblici: geometrijski oblici, tehnika *šlinge*

Boje: bijela, crvena, plava

Materijal: pamuk, tkanina s vezom, zlatnici (dukati), crvena koža

Tekstura: vezeni detalji, sjajni dukati, perforirani prsluk

Načela dizajna:

Ritam: dinamičan

Ravnoteža: simetrična, stabilna ali dojam je dinamičan zbog primjene boje i uzorka

Kontrast: crvenog prsluka nasprem bijele košulje

Naglasak: ogrlica sa dukatima i crveni prsluk

Ponavljanje: geometrijski oblici i boje

Harmonija: uzorci i boje stvaraju skladnu cjelinu

Elementi dizajna:

Oblici: cvjetni motivi, tehnika zlatoveza

Boje: bijela, crvena, crna

Materijal: pamuk, svila, tkanina s vezom, zlatnici (dukati)

Tekstura: vezeni detalji, sjajni dukati

Načela dizajna:

Ritam: dinamičan

Ravnoteža: simetrična, stabilna ali dojam je dinamičan zbog primjene boje i uzorka

Kontrast: bogatstvo ženske i muške nošnje

Naglasak: ogrlica sa dukatima i crvene marame

Ponavljanje: geometrijski oblici i boje

Elementi dizajna:

Oblici: cvjetni motivi, geometrijski uzorci

Boje: bijela, crna, zlatna, srebrna

Materijal: pamuk, svila, zlatne i srebrne niti

Tekstura: vezeni detalji, zlatovez

Načela dizajna:

Ritam: dinamičan

Ravnoteža: simetrična, stabilna ali dojam je dinamičan zbog primjene boje i uzorka

Kontrast: srebra i zlata u zlatovezu, crne marame i bijele nošnje

Naglasak: marama sa bogatim zlatovezom

Ponavljanje: uzorci zlatoveza i boje

Harmonija: uzorci i boje stvaraju skladnu cjelinu

4. REZULTATI

Elementi dizajna:

Oblici: geometrijski oblici, tehnika *šlinge*
Boje: bijela, crvena, plava, crna
Materijal: pamuk, svila, tkanina s vezom, zlatnici (dukati), crvena koža
Tekstura: vezeni detalji, sjajni dukati, perforirani prsluk

Načela dizajna:

Ritam: dinamičan
Ravnoteža: simetrična, stabilna ali dojam je dinamičan zbog primjene boje i uzorka
Kontrast: crvenog prsluka nasprem bijele košulje
Naglasak: ogrlica sa dukatima i crveni prsluk
Ponavljanje: geometrijski oblici i boje
Harmonija: uzorci i boje stvaraju skladnu cjelinu

Elementi dizajna:

Oblici: cvjetni motivi, geometrijski uzorci, tehnika *šlinge*
Boje: bijela, crvena, bež
Materijal: pamuk, svila, tkanina s vezom, zlatnici (dukati)
Tekstura: vezeni detalji, pletena torba, sjajni dukati

Načela dizajna:

Ritam: dinamičan
Ravnoteža: simetrična, stabilna ali dojam je dinamičan zbog primjene boje i uzorka
Kontrast: crvenih tkanina i ogrlica sa bijelom košuljom
Naglasak: ogrlica sa dukatima
Ponavljanje: uzorci veza i boje
Harmonija: uzorci i boje stvaraju skladnu cjelinu

Tablica 3. prikazuje fotografije s manifestacije Vinkovačke jeseni posjećene 2023. godine, koje dočaravaju različite aspekte ovog bogatog kulturno-tradicijskog događaja. Svaka fotografija je detaljno analizirana s posebnim fokusom na dizajnerske elemente koji doprinose očuvanju kulturne baštine Slavonije. Kroz analizu su istaknuti materijali, tehnike izrade te tradicionalni motivi koji simboliziraju slavonsku kulturu.

4. REZULTATI

Tablica 3. Analiza tradicionalnih elemenata, Vinkovačke jeseni, 2023

Izvor: WEB 13

Fotodokumentacija	Analiza prisutnih elemenata dizajna
	<p>Elementi dizajna: Oblici: cvjetni motivi, tehnika <i>šlinge</i> Boje: bijela, crvena, crna Materijal: pamuk, svila, tkanina s vezom, zlatnici (dukati) Tekstura: vezeni detalji, sjajni dukati</p> <p>Načela dizajna: Ritam: dinamičan Ravnoteža: simetrična, stabilna ali dojam je dinamičan zbog primjene boje i uzorka Kontrast: ogrlice sa bijelom košuljom Naglasak: ogrlica sa dukatima Ponavljanje: uzorci veza i boje Harmonija: uzorci i boje stvaraju skladnu cjelinu</p>
	<p>Elementi dizajna: Oblici: cvjetni motivi, tehnika <i>šlinge</i> Boje: bijela, crvena, crna Materijal: pamuk, svila, tkanina s vezom, zlatnici (dukati) Tekstura: vezeni detalji, sjajni dukati, zlatovez</p> <p>Načela dizajna: Ritam: dinamičan Ravnoteža: simetrična, stabilna ali dojam je dinamičan zbog primjene boje i uzorka Kontrast: crvene ogrlice nasprem bijele osnove i crne tkanine Naglasak: ogrlica sa dukatima Ponavljanje: uzorci veza i boje Harmonija: uzorci i boje stvaraju skladnu cjelinu</p>
	<p>Elementi dizajna: Oblici: cvjetni motivi, geometrijski uzorci Boje: bijela, crna, zlatna, srebrna Materijal: pamuk, svila, zlatne i srebrne niti, zlatnici (dukati) Tekstura: vezeni detalji, zlatovez</p> <p>Načela dizajna: Ritam: dinamičan Ravnoteža: simetrična, stabilna ali dojam je dinamičan zbog primjene boje i uzorka Kontrast: ogrlice sa bijelom košuljom Naglasak: ogrlica sa dukatima Ponavljanje: uzorci veza i boje Harmonija: uzorci i boje stvaraju skladnu cjelinu</p>

4. REZULTATI

Elementi dizajna:

Oblici: cvjetni motivi, geometrijski uzorci, tehnika *šlinge*

Boje: bijela, crvena, plava, zelena, žuta

Materijal: pamuk, tkanina s vezom, zlatnici (dukati)

Tekstura: vezeni detalji, pletena torba i pregača, sjajni dukati

Načela dizajna:

Ritam: dinamičan

Ravnoteža: simetrična, stabilna ali dojam je dinamičan zbog primjene boje i uzorka

Kontrast: bijela nošnja i dodaci u boji

Naglasak: ogrlica sa dukatima

Ponavljanje: uzorci veza i boje

Harmonija: uzorci i boje stvaraju skladnu cjelinu

Elementi dizajna:

Oblici: cvjetni motivi, geometrijski uzorci

Boje: bijela, bež, crvena

Materijal: pamuk, svila, tkanina s vezom, zlatnici (dukati)

Tekstura: vezeni detalji, sjajni dukati, zlatovez

Načela dizajna:

Ritam: dinamičan

Ravnoteža: simetrična, stabilna ali dojam je dinamičan zbog primjene boje i uzorka

Naglasak: ogrlica sa dukatima

Ponavljanje: uzorci veza i boje

Harmonija: uzorci i boje stvaraju skladnu cjelinu

4.1. Indeks dizajna

U ovom poglavlju analiziraju se modni dodaci kroz dizajnerske parametre, poput materijala, boja, oblika, tekstura i tehnoloških postupaka. U ovom indeksu, svaki predmet je analiziran kroz estetske, funkcionalne i ekološke zahtjeva. Pomoću ovih parametara istaknute su specifične karakteristike koje omogućuju daljnje spajanje tradicijskih motiva i suvremenog dizajna.

4. REZULTATI

Slika 9. Dizajnerska torba
Izvor: WEB 14

Estetski parametri:
materijali: koža i masivno drvo, konac
boja: drvo ostavljeno u natur tonu uz vidljivu
teksturu, površinska obrada uljem
tekstura: vidljiva dinamična tekstura drva i
glatka tekstura kože
ornamenti: linijski ornament cvjetnog oblika,
prikaz listova i grana u kontrastu s
jednostavnim linijama torbe
Funkcionalni parametri:
prilagođavanje remena, veličina proizvoda
Tehnološki parametri:
strojna obrada drva i kože

Slika 10. Dizajnerska torbica
Izvor: WEB 15

Estetski parametri:
materijali: furnirska ploča i vuna
boja: drvo ostavljeno u natur tonu uz vidljivu
teksturu, površinska obrada uljem
tekstura: vidljiva tekstura drva, pletena vuna
ornamenti: geometrijski ponavljajući oblici,
simetrični na proizvodu
Funkcionalni parametri:
mekana tekstura, veličina proizvoda
Tehnološki parametri:
strojna obrada drva laserom, ručno pletenje

Slika 11. Drvena kravata
Izvor: WEB 16

Estetski parametri:
materijali: masivno drvo, tkanina
boja: drvo ostavljeno u natur tonu uz vidljivu
teksturu, površinska obrada lakom
linija: jednostavne minimalne linije
tekstura: vidljiva dinamična tekstura drva
Funkcionalni parametri:
prilagođavanje svakom korisniku, veličina
proizvoda
otpornost na habanje i prljavštinu
Tehnološki parametri:
strojna obrada drva CNC strojem

4. REZULTATI

Slika 12. Drvena leptir mašna
Izvor: WEB 17

Estetski parametri:
materijali: tkanina, masivno drvo, konac
boja: drvo ostavljeno u natur tonu uz vidljivu teksturu, površinska obrada uljem, crveni i crni detalji na bijeloj tkanini
tekstura: vidljiva dinamična tekstura drva i tekstura tkanine
ornamenti: vezeni ornamenti cvjetnog i geometrijskog oblika
Funkcionalni parametri:
prilagođavanje svakom korisniku, veličina proizvoda
Tehnološki parametri:
strojna obrada drva

Slika 13. Remen sa drvenom kopčom
Izvor: WEB 18

Estetski parametri:
materijali: koža i masivno drvo
boja: drvo ostavljeno u natur tonu uz vidljivu teksturu, površinska obrada uljem
tekstura: kontrast vidljive dinamične teksture drva i glatke teksture kože
Funkcionalni parametri:
prilagođavanje veličine
otpornost na habanje
Tehnološki parametri:
strojna obrada drva i kože

Slika 14. Drvene naušnice
Izvor: WEB 19

Estetski parametri:
materijali: furnirska ploča
boja: drvo ostavljeno u natur tonu uz vidljivu teksturu, površinska obrada uljem
tekstura: vidljiva tekstura drva
ornamenti: geometrijski ponavljajući oblici, simetrični na proizvodu
Funkcionalni parametri:
mala težina, veličina proizvoda
Tehnološki parametri:
strojna obrada laserom

4. REZULTATI

Slika 15. Drvena narukvica
Izvor: WEB 20

Estetski parametri:
materijali: masivno drvo
boja: drvo ostavljeno u natur tonu uz vidljivu teksturu, detalji u crvenoj i smeđoj boji, površinska obrada uljem
tekstura: vidljiva dinamična tekstura
ornamenti: ornamenti cvjetnog oblika
Funkcionalni parametri:
veličina proizvoda, zaobljeni rubovi
Tehnološki parametri:
strojna obrada drva

Slika 16. Šeširi sa drvenim obodom
Izvor: WEB 21

Estetski parametri:
materijali: tkanina i furniri, kožni detalji
boja: drvo ostavljeno u natur tonu uz vidljivu teksturu, površinska obrada uljem, razne boje tkanina osnove
tekstura: vidljiva dinamična tekstura drva, baršunasta tkanina i glatka koža
Funkcionalni parametri:
standardne veličine proizvoda, mala težina
Tehnološki parametri:
strojna obrada furnira

Slika 17. Šilterica sa drvenim detaljima
Izvor: WEB 22

Estetski parametri:
materijali: tkanina i furniri
boja: drvo ostavljeno u natur tonu uz vidljivu teksturu, površinska obrada uljem, tkanina svijetle boje
tekstura: vidljiva dinamična tekstura drva, tekstura tkanine
Funkcionalni parametri:
standardne veličine proizvoda, mala težina
Tehnološki parametri:
strojna obrada furnira

4. REZULTATI

Slika 18. Drvene leptir mašne
Izvor: WEB 23

Estetski parametri:
materijali: tkanina, masivno drvo, konac
boja: drvo ostavljeno u natur, površinska obrada uljem, razne boje tkanina kao detalji
ornamenti: geometrijski ponavljajući oblici, izgled *šlinge*, simetrija proizvoda
Funkcionalni parametri:
prilagođavanje svakom korisniku, veličina proizvoda
Tehnološki parametri:
strojna obrada drva

Slika 19. Drvena torbica sa vezenim detaljima
Izvor: WEB 24

Estetski parametri:
materijali: koža i masivno drvo, konac
boja: drvo ostavljeno u natur tonu uz vidljivu teksturu, površinska obrada uljem, razne boje konca
tekstura: vidljiva dinamična tekstura drva i nježna tekstura veza
ornamenti: ornament cvjetnog oblika, prikaz cvjetova i listova u kontrastu s jednostavnim linijama torbe
Funkcionalni parametri:
prilagođavanje remena, veličina proizvoda
Tehnološki parametri:
strojna obrada drva, ručno vezenje

4.2. Zahtjevi za novi dizajn

U ovom poglavlju analizirani su ključni zahtjevi za oblikovanje modnih dodataka poput kravata, remena, šešira (muški korisnici), te torbi i nakita (ženski korisnici). Cilj ovih zahtjeva je uskladiti prethodno analizirane primjere sa specifičnim potrebama korisnika muškarca i žena srednje dobi, od 35 do 50 godina u cjenovnom rasponu srednjeg do višeg razreda. Detaljni zahtjevi omogućuju preciznije oblikovanje proizvoda uz primjenu suvremene tehnologije s ekološkim standardima.

Zahtjevi:

- Korištenje tradicionalnih materijala
- Ekološki prihvatljiv proizvod
- Implementacija tradicionalnih motiva
- Kombinacija raznovrsnih materijala
- Usklađenost boja i tekstura
- Prilagođenost različitim dimenzijama korisnika
- Funkcionalnost i elegancija
- Mogućnost brendiranja

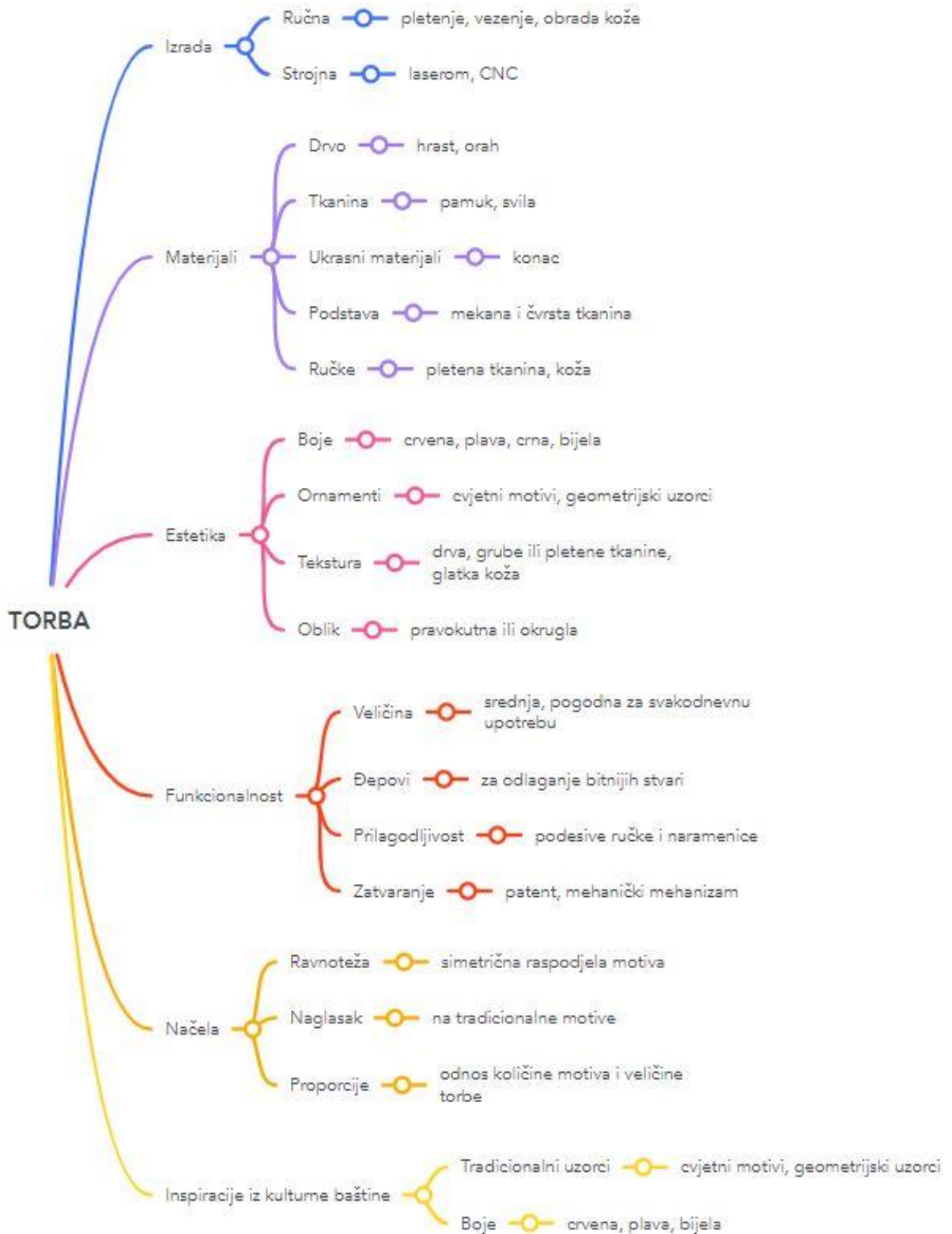
4.3. Upute za dizajn

Upute predstavljaju smjernice za daljnji razvoj dizajna modnih dodataka na temelju analize tradicionalnih elemenata i modernih funkcionalnih zahtjeva.

Putem umnih mapa (slike 20-25) analizirani su različiti proizvodi (torba, nakit, remen, šešir, kravata) namijenjeni ženskim i/ili muškim korisnicima, s ciljem integracije kulturne baštine, ekološke održivosti i suvremenih dizajnerskih standarada za daljnji razvoj unikatnih autohtonih proizvoda dobrog dizajna.

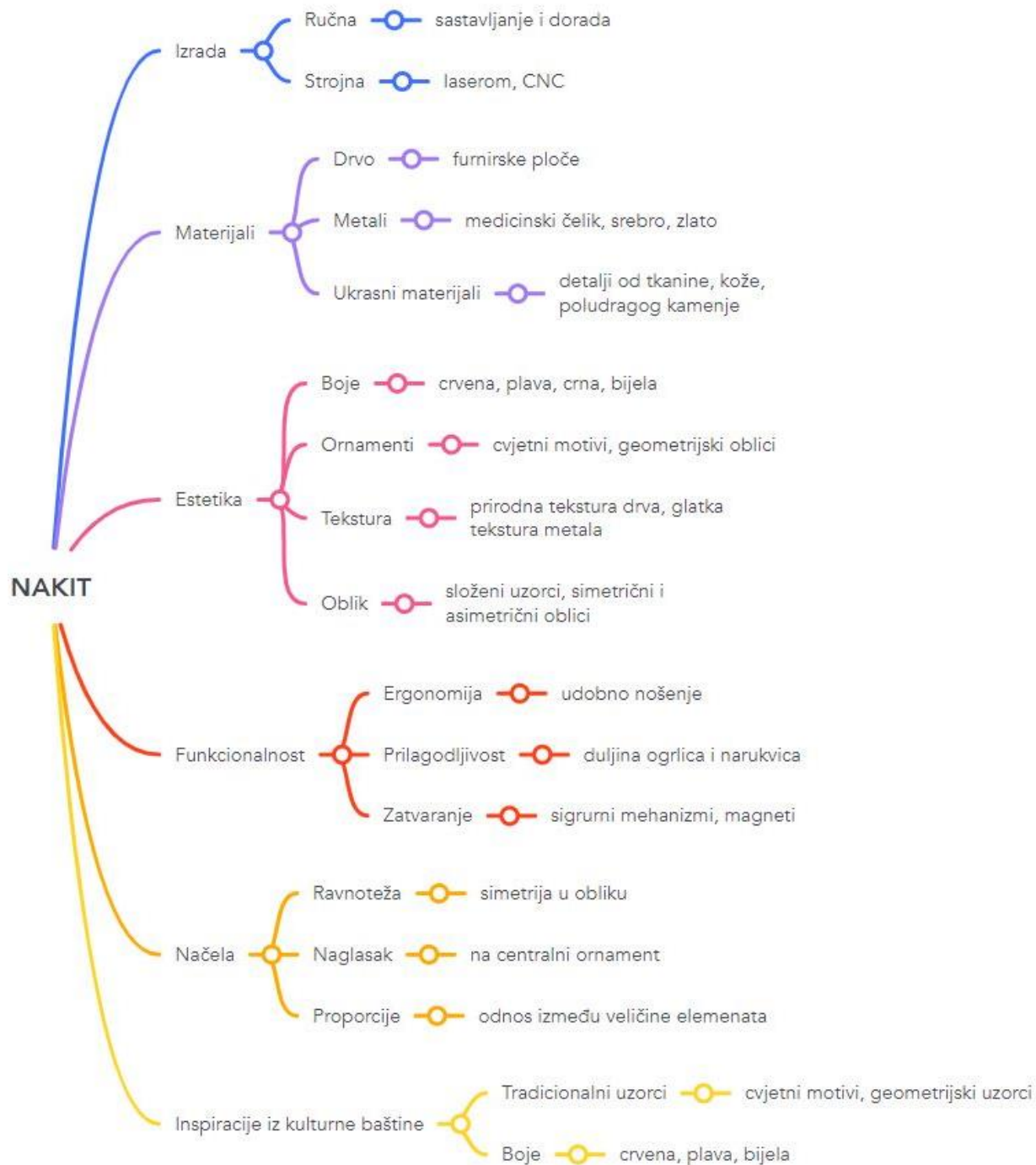
Umna mapa torbe (slika 20) pomaže strukturirati proces dizajniranja torbe, kombinirajući estetiku, funkcionalnost, materijale i inspiraciju iz tradicije kako bi se u sljedećem koraku razvio autentičan, funkcionalan i estetski privlačan proizvod.

4. REZULTATI

Slika 20. Uputa za dizajn torbe prikazana umnom mapom.
Izradio: Mirt, 2024

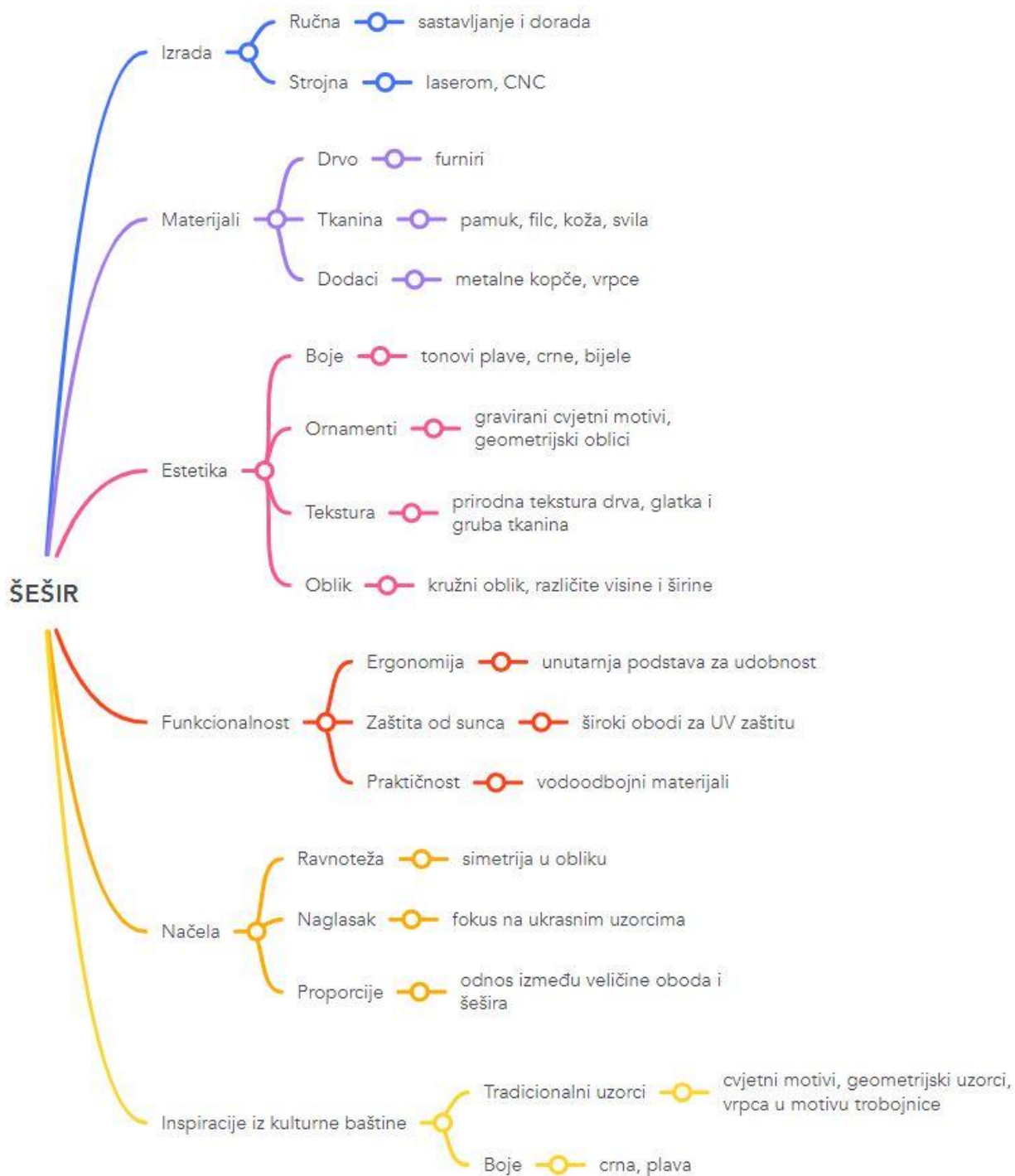
4. REZULTATI

Slika 21. Uputa za dizajn nakita prikazana umnom mapom.
Izradio: Mirt, 2024

Umna mapa šešira (slika 22) pruža temeljne parametre za kreiranje šešira koji kombinira estetiku, funkcionalnost i tehniku izrade, a istovremeno omogućava personalizaciju kroz ukrase i boje. Dizajn šešira može se temeljiti na modernim potrebama, ali i inspirirati tradicionalnim elementima iz kulturne baštine.

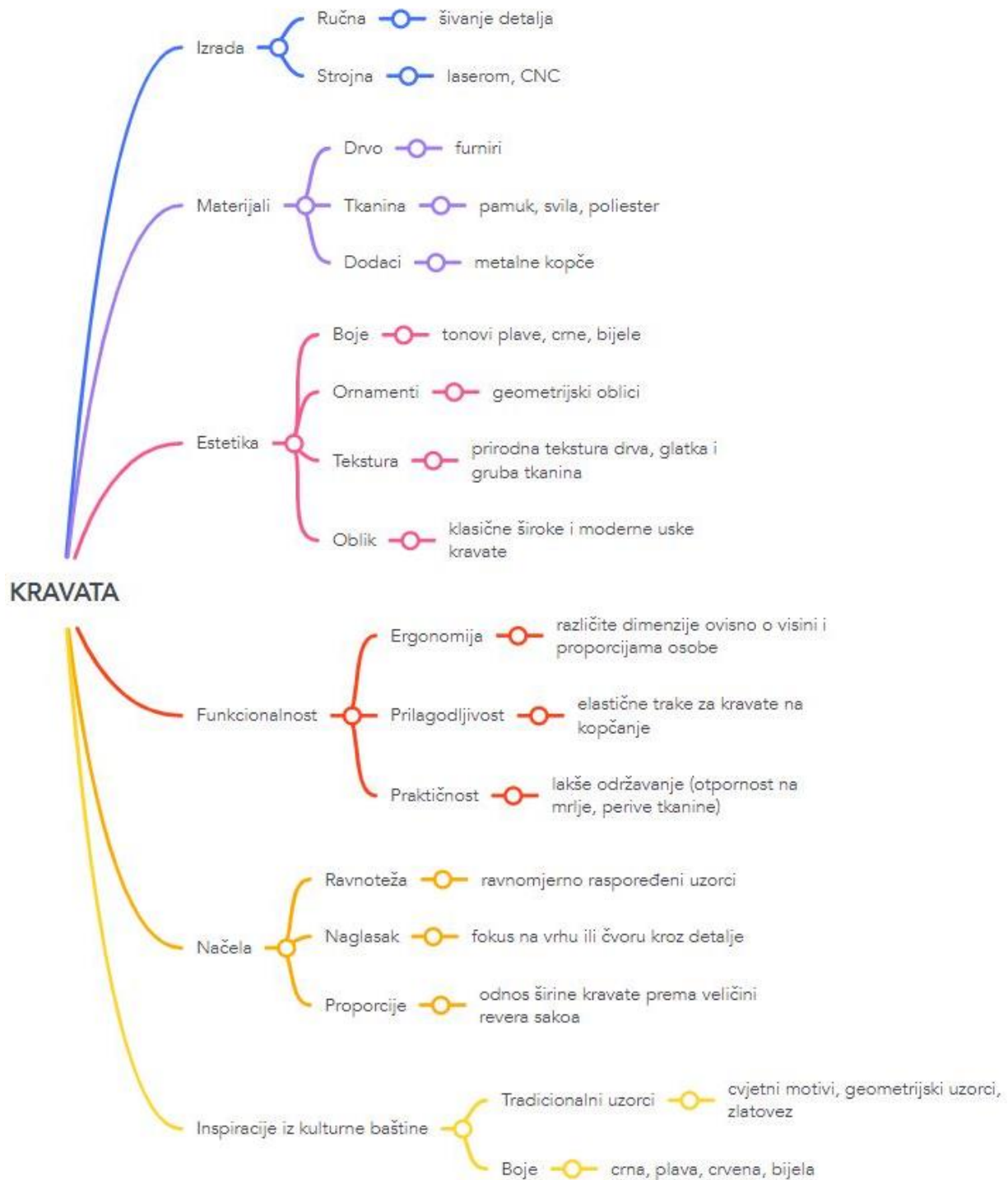
4. REZULTATI

Slika 22. Uputa za dizajn šešira prikazana umnom mapom.
Izradio: Mirt, 2024

Umna mapa kravate (slika 23) omogućava jasnu viziju pri dizajnu kravate, uzimajući u obzir estetske, funkcionalne i tehničke aspekte. Kravata može biti stilizirana kako prema modernim trendovima, tako i prema tradicionalnim elementima kulturne baštine, stvarajući tako jedinstven i personaliziran dizajn.

4. REZULTATI

Slika 23. Uputa za dizajn kravate prikazana umnom mapom.
Izradio: Mirt, 2024

Umna mapa remena (slika 24) osigurava jasne upute za dizajn remena, uzimajući u obzir estetske, funkcionalne i kulturne parametre. Remeni dizajnirani prema ovim smjernicama ističu se ne samo kvalitetom, već i specifičnostima koje odražavaju nasljeđe i suvremene modne zahtjeve

4. REZULTATI

Uputa za dizajn remena prikazana umnom mapom.
Izradio: Mirt, 2024

5. RASPRAVA I ZAKLJUČAK

Glavni izazov u izradi uputa za dizajn modnih dodataka bio je pravilno reinterpretirati kulturnu baštinu, kako bi se spojili tradicionalni elementi sa suvremenim potrebama i trendovima. Ključ je bio pronaći ravnotežu između očuvanja autentičnih vrijednosti kulturne baštine i stvaranja proizvoda koji odgovaraju suvremenom načinu života i modnim preferencijama ciljane skupine.

Kroz cijeli proces, nastojalo se odražavati kulturne elemente karakteristične za Slavoniju. Dizajnerske smjernice, kako su prikazane u umnim mapama za proizvode poput kravate, remena, šešira, torbi i nakita, pokazuju jasno razrađene aspekte dizajna. Na primjer, remeni koriste kombinaciju kože i drva što pruža suvremenu funkcionalnost kroz korištenje trajnih i visokokvalitetnih materijala. Drveni elementi, tretirani uljem i voskom, naglašavaju prirodnost i ekološku održivost, dok gravure inspirirane slavonskim motivima ističu vezu s kulturnom baštinom.

Osim estetskog aspekta, veliku važnost imala je i funkcionalnost proizvoda. Kravate trebaju biti dizajnirane tako da budu lako nosive i prilagodljive, dok remeni moraju imati mogućnost prilagodbe veličine opsega struka. Nakit i torbe također odražavaju spoj praktičnosti i dizajna; torbe su prilagođene potrebama suvremenih korisnika, s dovoljno prostora i pregrada, dok je nakit lagan i udoban za nošenje, ali estetski bogat. Tehnološki aspekti izrade proizvoda oslanjaju se na kombinaciju tradicionalnih tehnika i suvremenih tehnoloških rješenja. Korištenje CNC strojeva i laserskog graviranja omogućilo je preciznost u izradi drvenih elemenata, dok je ručna obrada kože i drveta zadržala tradicionalni pristup zanatske proizvodnje. Ovakav spoj između ručne i strojne obrade omogućuje da proizvodi budu ne samo estetski privlačni, već i funkcionalno pouzdani te ekološki prihvatljivi.

Upute za dizajn također su omogućile da proizvodi promiču identitet regije, čime se stvara potencijal za turističku promociju Slavonije. Kroz dizajnerske elemente koji uključuju kulturne motive i uzorke, ovi modni dodaci postaju promotori slavonske tradicije.

Kroz ovaj rad, cilj povezivanja tradicionalne slavonske baštine s modernim dizajnom uspješno je ostvaren putem dobivenih uputa za dizajn. Dizajnerski parametri poput izbora materijala, tehnika izrade, boja i uzoraka, kao i estetskih i funkcionalnih zahtjeva, omogućavaju kvalitetnu pripremu sljedeće faze kreiranja i proizvodnje

5. RASPRAVA I ZAKLJUČAK

proizvoda koji ne samo da zadovoljavaju suvremene potrebe, već i promoviraju kulturnu baštinu regije.

Ovakva kolekcija može poslužiti kao snažan alat za turističku promociju Slavonije, čineći kulturne elemente regije vidljivima na globalnom tržištu. Kombinacija tradicionalnih tehnika i suvremenih tehnologija, uz ekološku osviještenost, stvara vrijednost koja nadilazi estetski aspekt, te pruža autentičan i održiv proizvod. Očuvanje tradicije kroz inovativni dizajn pokazalo se ključnim elementom za održavanje kulturne baštine i njezino daljnje promoviranje u suvremenom društvu.

LITERATURA

1. Bušić. K. (2005.) Tradicijsko odijevanje u Županji i okolici. *Etnološka istraživanja*, (10), 151-166. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/37796>.. (preuzeto 29.7.2024.)
2. Cifrić, I. (2014): Očuvanje baštine u kontekstu Europske unije, Izvorni znanstveni rad, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Adrias: zbornik radova Zavoda za znanstveni i umjetnički rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Splitu, (20), 9- 19. Dostupno na: <http://hrcak.srce.hr/135032> (preuzeto 28.7.2024.)
3. Josipović. N. (2023.) Nematerijalna kulturna baština Slavonije, diplomski rad, Sveučilište u Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Filozofski fakultet u Puli, dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:635093> (preuzeto: 26.7.2024.)
4. Juzbašić, J., Slavonski zlatovez, Županja, Zavičajni muzej „Stjepan Grubner“ Županja, 2018.
5. Kovačević. M. (2016): Oblikovanje suvremenog namještaja temeljenog na tradiciji i baštini, diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu Šumarski fakultet, dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:108:456902> (preuzeto 26.7.2024.)
6. Kolić-Klikić, V., Muške narodne nošnje zapadne Slavonije, Nova Gradiška, Gradski muzej Nova Gradiška, 2015.
7. Lukež. N. (2023.) Kulturna baština Istre kao inspiracija za suvremeno oblikovanje namještaja, diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu Fakultet šumarstva i drvne tehnologije, dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:108:399022> (preuzeto 26.7.2024.)
8. Milićević, J. (1988): Narodna umjetnost Istre, Zavod za istraživanje folklor, Zagreb.
9. Muraj, A. (2001): Ognjište i dom, poglavlje u Hrvatska tradicijska kultura na razmeđu svjetova i epoha (Vitez, Z. i Muraj, A. ur.), Barbat; Galerija Klovićevi dvori; Institut za etnologiju i folkloristiku (IEF), str. 37-71-x.
10. Paškvan, B. (2008): Dizajn u prehrani - tradicijska baština i suvremene prehrambene navike, *Etnološka istraživanja*, (12/13), 361-368. dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/37034> (preuzeto 28.7.2024.)

Web izvori:

LITERATURA

WEB 1:

<https://www.kulturniturizam.com/hrv/sadrzaj/slavonijaibaranja341/2771/opsirnije/>

(pristupljeno, 10. 9. 2024.)

WEB 2: <https://min-kulture.gov.hr/izdvojeno/kulturna-bastina/izdavacka-djelatnost/hrvatska-nematerijalna-kulturna-bastina-na-unesco-ovim-listama-19524/19524> (pristupljeno, 8. 9. 2024.)

WEB 3: Hrvatski institut za povijest, Slavonija, dostupno na: <http://hipsb.hr/slavonija/> (pristupljeno 8. 9. 2024.)

WEB 4: Hrvatska enciklopedija - mrežno izdanje, Slavonija, <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=56610> (pristupljeno 8. 9. 2024.)

WEB 5: Hrvatska kulturna baština, Tradicijsko gospodarstvo i rukotvorstvo, dostupno na: [Tematske cjeline \(bastina-slavonija.info\)](https://www.tematske-cjeline.hr/bastina-slavonija.info) (pristupljeno 8. 9. 2024.)

WEB 6: <https://djakovacki-vezovi.hr/izbor-za-najbolje-noseno-narodno-ruho-slavonije-baranje-i-srijema-2021/> (pristupljeno, 10. 9. 2024.)

WEB 7:

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=484261168390752&set=pcb.484262138390655> (pristupljeno, 10. 9. 2024.)

WEB 8: <https://www.gmp.hr/o-nama/postavi/mali-salon/item/243-slavonska-rapsodija-mandice-i-anite-tomasevic> (pristupljeno, 10. 9. 2024.)

WEB 9: Registar kulturnih dobara RH, Umijeće izrade zlatoveza, dostupno na: <https://registar.kulturnadobra.hr/#/details/Z-5404> (25. 7. 2024.)

WEB 10: <https://kud-josipovac.hr/o-josipovcu/povijest-narodne-nosnje/> (pristupljeno, 10. 9. 2024.)

WEB 11: https://www.instagram.com/p/CxxuYxtNIK6/?img_index=2 (pristupljeno, 10. 9. 2024.)

WEB 12: <https://djakovacki-vezovi.hr/foto-galerija/> (pristupljeno, 10. 9. 2024.)

WEB 13: <https://vinkovackejeseni.hr/> (pristupljeno, 10. 9. 2024.)

WEB 14: <https://www.pinterest.com/pin/155303887831981547/> (pristupljeno, 10. 9. 2024.)

WEB 15: <https://www.pinterest.com/pin/5629568278011941/> (pristupljeno, 10. 9. 2024.)

WEB 16: <https://www.pinterest.com/pin/596586281916889132/> (pristupljeno, 10. 9. 2024.)

LITERATURA

WEB 17: <https://www.pinterest.com/pin/155303887482378372/> (pristupljeno, 10. 9. 2024.)

WEB 18: <https://www.pinterest.com/pin/147070744070958735/> (pristupljeno, 10. 9. 2024.)

WEB 19: <https://www.pinterest.com/pin/325948091799062653/> (pristupljeno, 10. 9. 2024.)

WEB 20: <https://www.pinterest.com/pin/525724956512878112/> (pristupljeno, 10. 9. 2024.)

WEB 21: <https://www.pinterest.com/pin/759138080956936870/> (pristupljeno, 10. 9. 2024.)

WEB 22: <https://www.pinterest.com/pin/54887689196150947/> (pristupljeno, 10. 9. 2024.)

WEB 23: <https://www.pinterest.com/pin/60728294969356282/> (pristupljeno, 10. 9. 2024.)

WEB 24: <https://www.pinterest.com/pin/264234703127289896/>
(pristupljeno, 10. 9. 2024.)

POPIS SLIKA

Slika 1. Đakovački vezovi.....	2
Slika 2. Hrvatska nematerijalna kulturna baština.....	4
Slika 3. Izbor za najbolje nošeno narodno ruho Slavonije.....	6
Slika 4. Izbor za najbolje nošeno narodno ruho Slavonije.....	8
Slika 5. Šlinga na narodnim nošnjama.....	9
Slika 6. Uporaba zlatoveza.....	10
Slika 7. Uporaba zlatoveza.....	11
Slika 8. glavni dijelovi muških nošnja.....	12
Slika 9. Dizajnerska torba.....	21
Slika 10. Dizajnerska torbica.....	21
Slika 11. Drvena kravata.....	21
Slika 12. Drvena leptir mašna.....	22
Slika 13. Remen sa drvenom kopčom.....	22
Slika 14. Drvene naušnice.....	22
Slika 15. Drvena narukvica.....	23
Slika 16. Šeširi sa drvenim obodom.....	23
Slika 17. Šilterica sa drvenim detaljima.....	23
Slika 18. Drvene leptir mašne.....	24
Slika 19. Drvena torbica sa vezenim detaljima.....	24
Slika 20. Uputa za dizajn torbe prikazana umnom mapom.....	26
Slika 21. Uputa za dizajn nakita prikazana umnom mapom.....	27
Slika 22. Uputa za dizajn šešira prikazana umnom mapom.....	28
Slika 23. Uputa za dizajn kravate prikazana umnom mapom.....	29

POPIS TABLICA

Tablica 1. Analiza tradicionalnih elemenata, Pakračko ljeto, 2024.....	14
Tablica 2. Analiza tradicionalnih elemenata, Đakovački vezovi, 2024.....	16
Tablica 3. Analiza tradicionalnih elemenata, Vinkovačke jeseni, 2023.....	19